

Список використаних джерел

1. Безлуцька О. П. Лідерські якості офіцера-судноводія: теоретичний аспект. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 14. Т. 1. С. 28–32. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2019-14-1-5>.
2. Бойко О. В. Педагогічні умови впровадження у навчально-виховний процес вищих військових закладів освіти методики формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. 2018. Вип. 4. С. 32–40.
3. Воронін А. І., Ковтуненко А. В., Тріщун Р. М., Петік А. В. Формування лідерських компетентностей майбутніх офіцерів як актуальна науково-педагогічна проблема. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 77. Т. 1. С. 29–33. DOI : <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.77-1.5>.
4. Тюріна В. О. Лідерська компетентність і визначення рівня її сформованості у курсантів як майбутніх офіцерів поліції. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 20, Т. 3. С. 90–92. DOI : <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2020-20-3-19>.

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ДО ВИКОНАННЯ ФУНКЦІЙ ТЬЮТОРА У ЗАКЛАДАХ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Стрельніков В. Ю.

доктор педагогічних наук, професор

Полтавська академія неперервної освіти імені М. В. Остроградського
м. Полтава, Україна

У статті подано теоретичне обґрунтування наукової проблеми підготовки вчителів у закладах неперервної освіти до тьюторської діяльності. Виокремлено обов'язки вчителя як тьютора до початку навчального процесу та під час організації його проведення. Досліджено можливості підготовки вчителів у закладах неперервної освіти до виконання функцій тьютора засобами електронного навчання.

Ключові слова: тьютор, тьюторська діяльність, підготовка, вчитель, заклад неперервної освіти, електронне навчання.

The article presents a theoretical justification of the scientific problem of teacher training in continuing education institutions for tutoring. The responsibilities of the teacher as a tutor before the beginning of the educational process and during its organization are highlighted. The possibilities of training teachers in continuing education institutions to perform the functions of a tutor by means of e-learning have been studied.

Key words: tutor, tutoring, training, teacher, continuing education institution, e-learning.

Основна увага у формуванні сучасного освітнього середовища акцентується

сьогодні на його індивідуалізації. Сьогодні є об'єктивна потреба переходу до індивідуально орієнтованого навчання, тому тьюторська діяльність надзвичайно актуалізується, набуває принципово нових ознак, зумовлених розвитком інформаційно-комунікаційних технологій.

Професійну підготовку тьюторів у закладах вищої освіти досліджували В. Артьоменко, С. Ветров, М. Голубєва, Н. Дем'яненко, С. Зайковська, Т. Литвиненко, О. Літовка, Т. Лукіна, Л. Москальова, В. Нікітін та ін. У дослідженнях Т. Жаровцевої, Л. Лебедик [1–6; 10], О. Пехоти, Т. Танько, А. Троцько та інших учених визначено зміст, етапи, компонентний склад професійно-педагогічної підготовки та запропоновано різні моделі її реалізації.

Обов'язками вчителя як тьютора до початку навчального процесу є: ознайомитися з матеріалом навчального курсу, якщо він не є автором курсу; отримати загальну характеристику перспектив учнів, вивчити їхні цілі, навчальні потреби та інші деталі; визначити ефективність запропонованих принципів, форм і методів електронного навчання (О. Рурк).

Обов'язки вчителя як тьютора щодо організації навчального процесу [9]: координувати чисельність учнів у класах, ознайомлювати їх з процедурними вимогами, розкладом; установлювати контакти з учнями до початку навчання, особисто зв'язуватися з учнями, проводити їх ідентифікацію; отримувати від адміністратора відомості та вносити їх у відповідні бази даних; готувати навчальні матеріали для учнів (наприклад, моделі відповідей, копії найкращих робіт учнів, загальні коментарі про поширені помилки, отримані документи; обговорювати з адміністрацією важливі проблеми, пов'язані з якістю роботи учнів; отримувати підсумкові екзаменаційні матеріали та вносити їх у відповідні бази даних; фіксувати навчальні труднощі учнів, усувати їх разом із розробниками курсів; брати участь у розвитку матеріалів курсу; інформувати учнів про можливість одержання з конкретного навчального курсу навчальних консультацій; самим консультувати учнів як під час особистих зустрічей, так і по телефону чи за допомогою електронного зв'язку; рецензувати контрольні роботи і подавати їх для періодичного контролю до навчального центру; виступати з популярними лекціями перед учнями за матеріалами курсів.

Підготовка вчителів у закладах неперервної освіти до виконання означених функцій тьютора засобами електронного навчання полягає в оволодінні ними компонентами технології тьюторської діяльності: методами, прийомами, режимом роботи, послідовністю операцій та процедур, засобами, обладнанням, інструментами та матеріалами, які безпосередньо використовуються. Саме тьютор організовує використання учнями традиційної й електронної пошти, телефону, аудіо- і відеоконференцій тощо. Тьютор є ключовою фігурою в електронному навчанні, він безпосередньо відповідає за проведення занять [8].

Підготовка вчителів у закладах неперервної освіти до тьюторської діяльності передбачає поступове їхнє включення в означену діяльність, наприклад, як модератора дискусії, у якій він виконує чотири головні ролі: дидактичну (формулює запитання, фокусує дискусію на головних концепціях, принципах та вміннях); організаційну (визначає програму роботи дискусії: термін, предмет обговорення, процедурні правила і норми досягнення мети; керує взаємодією і

напрямом дискусії); соціальну (надсилає запрошення на початку, створює дружній соціальний простір під час навчання, стимулює участь за допомогою дружнього тону, специфічних прикладів, використовує зворотній зв'язок); технічну (створює для учасників комфортні умови роботи).

Оскільки навчання включає два типи взаємодії – взаємодію зі змістом навчання та міжособистісну взаємодію, вчитель має оволодіти способами підвищення мотивації учнів до навчання, зокрема: зацікавити своїм електронним курсом, демонструвати його значущість; підтримувати впевненість учня у своїх силах та його задоволеність результатами навчання; реалізувати модель ефективного навчання; підтримувати дискусійний напрям під час передачі знань і оволодіння вміннями; забезпечувати гармонію в групі.

Нами з'ясовано, що можливості підготовки вчителів у закладах неперервної освіти до виконання функцій тьютора засобами електронного навчання значно зростають за умов: заохочення їхніх контактів з педагогами, що сприяє зростанню їхньої інтелектуальної здатності і змушує їх замислюватися над своїми цінностями й реалізацією індивідуальної освітньої траєкторії; розвитку кооперації і співробітництва вчителів у закладі неперервної освіти, що збільшує захопленість навчанням, обмін ідеями поліпшує професійне мислення; використання активних засобів електронного навчання; урахування інтересів, здібностей і нахилів учителів, адже технологічні ресурси забезпечують допомогу педагогів, виконання творчих і лабораторних робіт, рішення задач тощо [1, с. 366–372; 5, с. 78–80; 7: 8; 10].

Основу навчального процесу з використанням технологій електронного навчання становить цілеспрямована та контрольована інтенсивна праця в зручному для вчителя місці, у зручний час, за індивідуальним розкладом, маючи при собі комплект спеціальних засобів навчання та узгоджену можливість контакту з викладачем закладу неперервної освіти.

Список використаних джерел

1. Корольок Р. І., Лебедик Л. В. Підготовка майбутніх фахівців засобами електронних освітніх ресурсів в умовах коледжу. *Зб. наук. статей магістрів. Факультет товарознавства, торгівлі та маркетингу. Факультет харчових технологій, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу*. Полтава : ПУЕТ, 2019. С. 366–372. URL : <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/9153>.

2. Лебедик Л. В. Використання інформаційних технологій для забезпечення якості системи підготовки викладача вищої школи в умовах магістратури. *Інформаційні технології – 2017* : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. молодих науковців (18 трав. 2017 р., м. Київ). К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. С. 132–134.

3. Лебедик Л. В. Електронне навчання (e-learning) майбутніх соціальних працівників. *Становлення особистості дитини в умовах сучасного розвитку суспільства: соціально-педагогічний, психологічний, корекційний і медичний аспекти* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (22–23 квіт. 2021 р.). Полтава : ТОВ «АСМІ», 2021. 396 с.

4. Лебедик Л. В. Підготовка майбутніх викладачів засобами інформаційних

технологій. *Інформаційні технології – 2019* : матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. молодих науковців (16 трав. 2019 р., м. Київ). К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2019. С. 62–65.

5. Лебедик Л. В. Проектування інформаційних технологій фахової підготовки майбутніх педагогів. *Педагогічні науки* : зб. наук. праць. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2018. Вип. 71. С. 60–64. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/10124/1/Lebedyk.pdf>.

6. Лебедик Л. В. Професійний розвиток майбутніх фахівців у сфері соціальної роботи засобами інформаційних технологій. *Проектування індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагога в контексті Концепції «Освіта впродовж життя»* : матеріали наук.-практ. конф. з міжнародною участю, м. Краматорськ, 10 грудня 2020 р. Вінниця : Європейська наукова платформа, 2020. С. 42–45. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/conferences/issue/view/10.12.2020>.

7. Стрельніков В. Ю. Підготовка майбутніх викладачів до виконання функцій тьютора засобами електронного навчання. *Інформаційні технології – 2020* : зб. тез VII Всеукр. наук.-практ. конф. молодих науковців (21 трав. 2020 р., м. Київ). Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. С. 78–80. URL : <https://zcit.kubg.edu.ua/index.php/journal>.

8. Стрельніков В. Ю. Підготовка майбутніх педагогів спеціальної освіти до виконання функцій тьютора. *Становлення особистості дитини в умовах сучасного розвитку суспільства: соціально-педагогічний, психологічний, корекційний і медичний аспекти* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (22–23 квіт. 2021 р.) Полтава : ТОВ «АСМІ», 2021. 396 с.

9. Теорія і методика професійної освіти: навч. посіб. /З. Н. Курлянд, Т. Ю. Осипова, Р. С. Гурін та ін.; за ред. З. Н. Курлянд. К. : Знання, 2012. 390 с.

10. V.Yu. Strelnikov, L.V. Lebedyk, T.V. Hura, S.I. Sysoieva, S.V. Stankevych, E.V. Shapovalova, O.Ye. Avilova. Leadership and social work in the environmental management system. *Ukrainian Journal of Ecology*. 2021. № 11 (2). P. 349–351. URL : <https://www.ujecology.com/articles/leadership-and-social-work-in-the-environmental-management-system.pdf>.